

Protocol 10: Reiniging, desinfectie en sterilisatie

Reinigen, desinfecteren en steriliseren zijn handelingen en processen die worden toegepast om instrumentarium en materialen voor nieuw gebruik geschikt te maken. Binnen de tandheelkundige praktijk wordt onderscheid gemaakt tussen 3 gebruikscategorieën voor instrumentarium en materialen: kritisch, semikritisch en niet-kritisch. In de onderstaande tabel wordt de toepassing van deze kwalificaties aangegeven en de wijze van decontaminatie. Er wordt van een ieder die werkzaam is met instrumenten verwacht dat hij/of zij onderstaande tabel kent en kan toepassen.

Tabel 1: Behandeling her te gebruiken instrumentarium

Kwalificatie	Instrument wordt gebruikt	Wijze van Decontaminatie
Categorie A: kritisch gebruik	Invasieve ingrepen waarbij contact met steriel weefsel plaatsvindt.	Reiniging en verpakte sterilisatie.
Categorie B: semikritisch gebruik	Ingrepen met aantoonbare risico's als gevolg van overdracht van micro-organismen zoals controle, tandsteen verwijderen, curettage, restauraties, extracties en wortelkanaal-behandeling.	Reiniging en thermische desinfectie of onverpakte sterilisatie.
Categorie C: niet-kritisch gebruik	Ingrepen waarbij risico op overdracht m.o. zeer klein is zoals orthodontische behandeling, prothese werk, fluoride-behandeling en het maken van röntgenfoto's.	Reiniging en thermische desinfectie. (Chemische desinfectie toe passen indien instrumenten niet bestand zijn tegen thermische desinfectie).

Reiniging

Verwijderen van zichtbaar vuil, evenals zichtbaar en onzichtbaar organisch materiaal. Gebruik hierbij huishoudhandschoenen.

Desinfectie (thermisch of chemisch)

Verminderen van het aantal micro-organismen (bacteriën, schimmels of virussen) op levenloze oppervlakken of op intacte huid en slijmvliezen, tot een aanvaardbaar niveau.

- Het gebruikte instrumentarium vanuit de behandelkamers gaat, zonder voorspoelen of 'weken' in desinfecterende middelen, direct in de instrumentenwasmachine (thermodesinfector) voor desinfectie. Volg hierbij de werkinstructie per locatie. Wekelijks wordt er een zogeheten Tosi-test gedaan om het proces te controleren. Deze test wordt voorzien van datum gearhiveerd in het logboek.
- Instrumentarium of materialen die niet bestand zijn tegen thermische desinfectie worden chemisch gedesinfecteerd met alcohol 80 %.

Sterilisatie

Een proces dat alle micro-organismen op of in een voorwerp doodt of inactieveert, zodanig dat de kans op aanwezigheid van levende organismen per gesteriliseerde eenheid kleiner is dan één op een miljoen.

- Instrumentarium en cassettes die worden gebruikt voor invasieve ingrepen, extracties en curettage worden na reiniging en desinfectie verpakt in sterilisatieverpakking en vervolgens gesteriliseerd in de Vacuclaf.

Controle werking Autoclaaf

- **Tst-teststrip** (Controle van de steriliteit van **massief** instrumentarium)
Een keer per week met alleen massief instrumentarium een tst-test meedraaien en voorzien van datum/tijd in logboek archiveren
- **Helix-test** (Om te controleren of er steriliteit is bereikt in **holle** ruimtes)
Een keer per week met chirurgisch of ander 'holle' instrumenten een Helix test meedraaien en voorzien van datum/tijd in logboek archiveren.

Routing van uitgifte schoon instrumentarium/ aanbieden van vuil instrumentarium

- Tijdens het werken met schoon instrumentarium worden geen handschoenen gedragen maar worden de handen altijd gedesinfecteerd met handalcohol.
- Vóór de behandeling zorgt de assistent dat het benodigde instrumentarium aanwezig is.

Inname vuil / gebruikt instrumentarium:

- Ná de behandeling van een patiënt wordt het instrumentarium door de behandelaar of de assistente teruggeplaatst op de tray met inachtneming van de volgende taken:
 - resten van afdrukmetaal, cement en composiet worden verwijderd;
 - Naalden en andere scherpe zaken gaan in de naaldcontainer
- De tray wordt met de hand- en hoekstukken worden afgedekt aangeleverd in de sterilisatieruimte op het 'vuile' deel voor het vuile/gebruikte instrumentarium. Hierbij worden geen handschoenen gedragen. Indien noodzakelijk kan er één handschoen worden gedragen waarbij je de andere hand vrijhoudt om deuren te openen. De handen worden na het inleveren van het instrumentarium gedesinfecteerd met handalcohol.
- **Hand- en hoekstukken** worden na elke behandeling in de Assistina geplaatst en vervolgens gaat het in de autoclaaf.

Na de cyclus

- Neem de hand- en hoekstukken uit het apparaat (handen vooraf desinfecteren met handalcohol);
- Werk naar de 'schone' kant in de sterilisatieruimte;
- Bewaar de hand- en hoekstukken op de voorgeschreven wijze (rechttop staand of in cassette);
- Bescherm de hand- en hoekstukken tegen aërosol en stof;
- Voor chirurgisch gebruik: in sterilisatiezakje steriliseren;

Routing en scheiding schoon / vuil instrumentarium

Chemische desinfectie met alcohol 80 %

- Chemische desinfectie van instrumentarium en materialen wordt alleen toegepast wanneer de instrumenten of materialen niet bestand zijn tegen thermische desinfectie.
- Instrumenten en materialen die chemisch gedesinfecteerd worden moeten vrij zijn van verontreinigingen (zo nodig huishoudelijk reinigen en goed drogen).
- Bij het desinfecteren moet een goede scheiding tussen schoon en vuil worden aangehouden om herbesmetting van het instrumentarium en materialen te voorkomen.
- Tijdens het reinigen en desinfecteren worden handschoenen gedragen.

Er worden verschillende inwerktijden aangehouden voor de alcohol-desinfectie van instrumentarium en boortjes (die bij voorkeur thermisch gedesinfecteerd worden) en de alcohol-desinfectie van andere materialen zoals mondspiegels, kleurstalen voor tanden, enz.

Chemische desinfectie van instrumentarium (in geval thermische desinfectie onmogelijk is)

- De instrumenten worden gedurende 10 minuten ondergedompeld in alcohol 80%, waarna men ze op een schone plaats in een draadmandje aan de lucht laat drogen.
- Vóór het aanraken van de gedesinfecteerde materialen worden de handen gewassen of ingewreven met handalcohol.
- Het gedesinfecteerde instrumentarium wordt op een schone, droge en stofvrije plaats opgeborgen.
- Het bakje met alcohol 80% wordt afgedekt met een goed sluitende deksel en de alcohol wordt dagelijks ververs.

Chemische desinfectie van materialen (in geval thermische desinfectie onmogelijk is)

- De te desinfecteren materialen worden gedurende 1-2 seconden ondergedompeld in een bakje met alcohol 80% en vervolgens laat men ze op een schone plaats in een draadmandje aan de lucht drogen.
- Wanneer onderdompelen niet mogelijk is worden de te desinfecteren oppervlakken

- afgenomen met een tissue met alcohol 80% waarna men het voorwerp aan de lucht laat drogen.
- De gedesinfecteerde materialen worden op een schone, droge en stofvrije plaats opgeborgen.
 - Het bakje met alcohol 80% wordt afgedekt met een goed sluitende deksel en de alcohol wordt dagelijks ververs.

